

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 310 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
10. p. pesi-vrsta
malih oglasov po 1.50
in 2.0, večji oglas
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vredniti po 10 Din
p. Pr. verjem o
naročilu popust
Izide ob 4. zjutraj
razen ponedeljka in
dneva božnjika

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Redakcija se ne vračajo, nehrankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inzerate, Savaletova št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ugasnitev

rimskega pakta

Pred petimi leti — 27. januarja 1923 — sta v Rimu v imenu naše države podpisala takratni predsednik Pašič in zunanji minister dr. Ninčič prijateljsko pogodbo na pet let. Izjave, ki so takrat padle, posebno Mussolinijeve, so ulivale nado, da je s podpisom te pogodbe, znane pod označbo »rimskega pakta«, nastopila v razmerju med Italijo in našo državo doba poglobitve onih zvez, ki so za mirno sožitje sosednih držav potrebne. To pričakovanje je bilo z naše strani tem bolj utemeljeno, ker smo se s tem paktom odpovedali vseh pravic, ki so nam jih dajale mednarodne pogodbe v pogledu Reke in reškega bazena in smo končno priznali inkorporacijo Reke Italiji.

Poleg te z nacionalnega in posebno tudi z gospodarskega stališča ogromne žrtve je naša država tudi sicer dala vedno najjasnejše dokaze lojalnosti. Vse sprejete obveznosti je naša država striktno izvršila in dokazila smo, da nam je dana beseda sveta. Nam pogodba o prijateljstvu ni bila mrtva črka na papirju. Mi smo iskreno želeli, da bi se to prijateljstvo tudi v resnici pokazalo in izvajalo.

Spominjamo samo na belgrajske in nettunjske konvencije, ki so posledica omenjene pogodbe. Kljub deloma težkim obveznostim, ki smo jih s temi konvencijami sprejeli, je jugoslovanska javnost ob njihovem sprejemu z malimi izjemami pokazala modro razumevanje za globlje motive, ki so vodili naše vlade do odločitve za ratifikacijo. Pa tudi v drugih manj važnih spornih vprašanjih, ki so se od časa do časa tekotom zadnjih petih let pojavljala, je naša država vedno šla do skrajnih meja popustljivosti in se vedno izogibala vsega, kar bi le količkar moglo dati naši politiki napram Italiji videz neiskrenosti ali nelojalnosti.

Dočim smo mi tako razumeli in tako tudi izvrševali prijateljsko pogodbo, pa smo od zavezniške strani doživljali periodično težka razočaranja.

Največje razočaranje smo doživeli, ko je Italija diktirala Ahmedu Zogu t. zv. »tiranski pakt«. Kljub sprejetemu dogovoru, da bosta obe državi spoštovali popolno neodvisnost albanske države, je Rim s tem diktatom samostojnost Albanije dovedel na minimum. Znanje so bile dalje zveze gotovih rimskih krogov z voditelji »Kosovskega komiteta« in prevratnih makedonskih organizacij, katerih edini cilj je rušiti mir v južnih krajih naše domovine. Predaleč bi nas vodilo, če bi se spustili tudi v oceno postopanja fašistov z jugoslovanskimi manjšinami. To postopanje gotovo ni tako, kakor bi ga morali in smeli pričakovati od prijateljske strani. Vse to — mogoče še najbolj baš kruto zatiranje naših konacionalov v Italiji — je pri nas omajalo zaupanje v iskrenost politike naše sosedice in bivši zunanji minister dr. Ninčič, ki je bil znan pobornik za zblizanje in prijateljstvo z Italijo, je ob priliki sprejetja »tiranskega pakta« v motivaciji svoje ostavke naglasil, da so s sprejetjem te pogodbe izpodmaknjeni temelji, na katerih naj bi se zgradila politika prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo, kakor so si jo zamislili podpisniki rimske pogodbe.

Od ostavke dr. Ninčiča je bilo stremenje vseh naših vlad to, da se razmerje med nami in Italijo popolnoma razčisti. Naše stališče je bilo, da ne gre urejevati samo posameznih vprašanj, marveč, da je potrebno rešiti cel kompleks, vso politiko, in na podlagi tega postaviti čvrste temelje medsebojnemu razmerju.

Pogajanja o tem so se vršila stalno in nepretrgoma do zadnjega časa in ko je lani 27. januarja potekel rok za enoletno odpoved prijateljske pogodbe, se je celo zdelo, da so tudi italijanski odločujoči krogi sprejeli te predloge, kajti ta rok je bil podaljšan za šest mesecev do 27. julija. Ko pa je ta dan tudi potekel, ne da bi dobili od strani Rima kak predlog za podaljšanje ali obnovitev pogodbe, je bilo jasno, da je Italija proti temu.

Mi smo še nadalje ostali lojalni obveznostim in naporu naše države v tej smeri so dobili polno priznanje državnikov in javnosti velikih držav. Tudi smo še nadalje stajali predlogi, ki pa so ostali nerešeni in tako je veljavnost »rimskega pakta o prijateljstvu« sama po sebi ugasnila.

To dejstvo samo na sebi ni vznemirjajoče in ne pomenja nobene nevarnosti za mir. Povoda za kako vznemirjenost ni nobenega in je popolnoma gotovo, da se z naše strani ne bo nikdar dal kak tak povod. Nasprotno; poznavajoč našo politiko napram Italiji in vsem sosedom, lahko trdimo, da bodo tudi v bodoče z naše strani dani dokazi absolutne miroljubnosti, ki je vodilna točka naše zunanje politike. Po

Sauerwein o novi ustavi

Direktne volitve v pokrajinske zbornice, ki izvolijo člane parlamenta

Paris, 28. jan. (Tel. »Slov.«) V »Matinu« poroča J. Sauerwein na podlagi svojega potovanja po Jugoslaviji o novi ustavi. V več krajih Jugoslavije, gotovo pa v Stari Srbiji, na Hrvaškem in v Sloveniji, bodo ustanovljeni pokrajinski zbori, ki se bodo izvolili na pod-

lagi splošne volivne pravice. Ti pokrajinski zbori bodo imeli nekako pravice francoskih generalnih svetov ali nemških deželnih svetov (Landrate). Narodna skupščina bo izvoljena potem indirektnih volitev iz pokrajinskih skupščin.

Veliki reformni načrti trg. ministra

Reforma zbornice za TOI - Obrtni red - Obrambni sistem za industrijo pade - Za dvig tujkega prometa

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Ko se bo trgovinski minister dr. Mažuranić vrnil v Belgrad, se pričakuje, da bo dal navodila za delo v svojem ministrstvu, ker dosedaj teh navodil še ni dajal. Ministrstvo ima pred seboj mnogo važnega materiala, ki naj se uredi. V prvi vrsti zadev. to trgovinske, obrtne in industrijske zbornice. Zakon, ki se bo za te zbornice izdal, in ki ne bo določal volitev, določa, da tam, kjer so plenumi zbornic obstojali, ostanejo pri svojem poslu tudi naprej. Drugod bodo člani plenuma imenovani.

Nadalje je važen obrtni red. Ta zakon ne bo samo okviren, ampak dejansko enoten za vso državo.

Nadalje se pričakuje, da se bodo vršile velike spremembe pri odločitvah uradnikov v ministrstvu in da se bo spremenil kurz naše

industrijske politike. Znano je, da se je naša industrijska politika dosedaj gibala strogo v obrambni smeri. Minister Mažuranić, ki je sam kot odvetnik se veliko pečal s finančnimi transakcijami, nikakor ne zagovarja tega sistema.

Oddelek za turizmo in turistično propagando bo ministru predložil več načrtov. Glavni problem je sedaj ta, kako za pomlad dvigniti hotelirstvo in zainteresirati tuj kapital za našo državo. V prvi vrsti je pri tem prizadeta Dalmacija in alpski kraji. Tuj kapital je pred 20. junijem bil zainteresiran in je dobilo ministrstvo, oziroma naša država več takih ponudb. Po teh dogodkih pa je nastal zastoj. Nadaljni problem turizma je, kako podaljšati sezono, kako opremiti turistične kraje z vsemi udobnostmi modernega turizma in sportizma.

Za ekspeditivno delo v ministrstvih

Dr. Frangeš uvaja kontrolo dela v ministrstvih

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Kmetijski minister Frangeš je izdal nove odredbe, kako naj se posluje v resoru njegovega ministrstva. Vsi uradniki morajo pravočasno prihajati v urad in vztrajati brezpogojno v njem do konca uradnih ur. Dovoljeni niso nobeni obiski razven pri načelniku in dotičnem, ki mu načelnik dovoli. Samo načelniki smejo dajati pojasnila in uradna obvestila. Vsi nujni akti se morajo rešiti v 24 urah, ostali pa v 3 dneh. Minister uvaja posebno kontrolno knjigo, v

katero se vpisuje, koliko je dobil aktov in koliko jih je rešil. Nadalje predpisuje, kako se morajo reševati akti, zlasti tisti, ki imajo svoje posebno obeležje. Vsi zaostali akti se morajo rešiti v ministrstvu do 15. febr. Minister nalaga predstojnikom, da morajo gledati na to, ali se v njihovem resoru dela po teh navedbah ali pa ne. Za kršitve jih dela osebno odgovorne. Do 5. vsakega meseca morajo načelniki in predstojniki ministru poročati, kako se je v njihovem resoru delalo.

Izenačeno bo vse šolstvo

13 prosvetnih ravnateljstev - Prosv. uprava bo ločena od politike

Belgrad, 27. jan. (Tel. »Slov.«) V najkrajšem času se bo izenačilo višje, srednje in ljudsko šolstvo. Nato bo ministrstvo pričelo z veliko preobnovo vse prosvetne uprave in njenih oddelkov. Prosvetna uprava se bo ločila od politične. Ustanovila se bodo posebna prosvetna ravnateljstva, ki jih bo 13. Nato se bo začelo s preobnovo ministrstva samega, tako da bodo najbrž ukinjeni oddelki, ki imajo krajevni značaj, kot n. pr. oddelki za Slovenijo, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino itd., ker se bodo enotno

uredili, tako da bo n. pr. oddelki za ljudsko šolstvo za vso državo enoten. Na podlagi te preobnove se bo nepotrebno osebje in šolstvo nadalje reduciralo.

Izdelan je nov načrt o načinu napredovanja, vpokojevanja in nameščenja. Čujemo, da bo pri uradniških plačah in povišanjih zelo intenzivno sodelovalo finančno ministrstvo.

Kreditni za novo postavljanje ljudskošolskih učnih moči še niso tvorjeni.

Iz gozdarsko-rudarskega ministrstva

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) V državnih gozdovih je v l. 1928. pogorelo 4500 ha gozdov. Radi požarov nastala škoda znaša 8.456.610 Din. V zasebnih gozdovih je pogorelo 642 ha. Škoda znaša 1.444.747 Din.

Osrednja komisija za proučevanje dolgoročnih pogodb se razpusti s 1. febr., ker nima dovolj kreditov na razpolago. Ta komisija se bo v doglednem času zopet sestavila. Vanjo bodo prišli drugi delegati.

Gozdarsko-rudarski proračun za Slovenijo je predložen. Za pred štirimi leti so se v tem oddelku reducirali mnogi uradniki. Zato je pričakovati, da v novem proračunu do novih redukcij ne bo prišlo. Referenti so se

toplo zavzeli za to, da se proračun ohrani, ker drugače ni mogoče nadzorovati, ne upravljati gozdov. Gre za 12 oseb v slovenski gozdarski upravi. V Subotičevem proračunu teh ni bilo. Referenti se trudijo, da bi te nazaj spravili, kar bi kolikor toliko odgovarjalo stvarnim potrebam slovenske gozdarske uprave.

Na jugu še vedno silni zameti

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Snežni viharji in vremenske neizmere še vedno delajo velike nepravilnosti našemu prometu. Najbolj so ogrožene prometne črte Zaječar-Knjaževac, Bačka-Barjaš-Vršac, dalje proge v vzhodni in južni Srbiji v okolici Šar planine. Promet je deloma ustavljen. Dela na očiščenju se vrše zelo pospešeno. Ustavitev je torej samo periodična. V področju subotičkega in zagrebškega ravnateljstva so tako veliki zameti, da je ponekod na progah do 6 metrov snega. Povsod se z največjo intenzivnostjo odkidava sneg.

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Železniški promet med Zagrebom in Splitom je še vedno prekinjen, zlasti radi velikih zametov med Malovanom in Zrmanjo. Zameti so veliki. Ponekod je na progah do dva metra snega. Danes je nehalo snežiti, kljub temu pa traja vihar dalje. Radi tega je povsem negetovno, ali bo mogoče otvoriti promet v dveh dneh.

Kralj podpisal Kellogov pakt o miru

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) V zunanjem ministrstvu smo dobili to-le obvestilo: Na predlog zastopnika zunanjega ministra in poštnega ministra dr. Koste Kumanudija je Nj. V. kralj dne 27. januarja podpisal zakon o ratifikaciji Kellogovega pakta o miru. Ratifikacijske listine so se danes v Washingtonu izmenjale.

Revizija socialno-politične zakonodaje

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Za 20. febr. je sklicana v Zagreb konferenca, na kateri bodo govorili o reviziji uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin. Kot smo zvedeli, bo za to uredbo prišla na vrsto tudi socialnopolitična zakonodaja. Trgovinski, notranji in finančni minister so nastališči, da mora prodreti mišljenje, ki daje več svobode podjetništvu, in da se mora celotna dosedanja socialnopolitična zakonodaja temeljito revidirati. V glavnem gre za zakon o zavarovanju delavcev in za zakon o zaščiti delavcev.

Pribičević prične pisati spomine

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Zvedeli smo, da se je Pribičević odločil, da prične pisati spomine o politični hrvatski zgodovini od 1903 do 1918 in dalje. Zlasti se bo podrobno bavil s hrvatskim saborom. Zato je Pribičević ostal v Zagrebu.

Izjava Šegviča

Med »Hrvatom« in ministrom Drinkovićem se je razvila interesantna polemika. Minister Drinković je namreč izjavil, da o njegov vstop v vlado pozdravili tudi hrvaški federalisti, da so mu tudi zagotovili svojo pomoč. Nato je »Hrvat« to izjavo demantiral. S tem pa stvar še ni bila končana, ker je min. Drinković izjavil, da lahko svojo trditev čaka že s pismi federalistov. »Hrvat« je tudi na to izjavo odgovoril z demantijem. V imenu ministra je nato šef kabineta g. Golija povedal, da je taka pisma pisal g. Kerubin Šegvič in je tozadevne odstavke iz pisma tudi citiral. »Hrvat« je tudi na izjavo reagiral v starem stilu, kar je povzročilo izjavo g. Kerubina Šegviča. V izjavi »Obzorje« poziva g. Šegvič »Hrvat«, da točno in po resnici pove: s kakšnim pooblastilom je napisal svoj prvi, s kakšnim svoj drugi demanti in s kakšnim svoj tretji odgovor. Ven z imeni! Ker bo g. Šegvič prišel na dan z imeni in s pooblastilom.

Obetajo se torej še interesantna odkritja o zakulisni politiki federalistov.

Stirje novi zakoni

Kralj je podpisal v nedeljo štiri nove zakone, od katerih je najvažnejši novi kazenski zakon. Nadalje je bil sprejet zakon o ministrskem svetu. Po novem zakonu se izdajajo odslej vladni odloki le po zašlišanju ministrskega predsednika in sklepu notranjega ministra. Zakon o prisegi odvetnikov in javnih beležnikov prinaša novo besedilo prisega. Četrty zakon o uradniških izrednih dnevnicah pa določa, kdaj ima uradnik pravico do izrednih dnevnic, ki pa ne smejo znašati več kot četrtino predpisane redne osebne dnevne. Podrobnejše je o vseh teh novih zakonih že poročal »Slovenski list«.

Belgrajske vesti

Pri ministrskem predsedniku je bil zvečer ob 6 je bil na Topčideru prometni minister dr. Korošec.

Nemški poslanik dr. Küster je zvečer priredil soarejo, ki so se je udeležili tudi člani vlade.

V skupščinskem poslopiju se bo naselila uprava vojne odškodnine.

Upravi prosvetnega sveta je poslal kmetijski minister dr. Frangeš pismo, v katerem sporoča, da daje ostavko na svoje mesto v tej upravi. — Na predlog, ki ga je poslala kmetijskemu ministru Glavna združna zveza, je kmetijski minister ponudil združništvu vso svoje pomoč.

Kanadske galerije ob progah. Prometno ministrstvo bo pričelo z graditvijo galerij po kanadskem vzorcu tako da bodo naše železnice pred vremenskimi neizmerami bolj varne.

Novi kazenski zakonik

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Novi kazenski zakonik je odšel v tisk. Ker je veliko materijala bilo že prej gotovega in ker je v bistvu le malo sprememb, bo v par dneh dokončan.

Belgrajska »Politika« objavlja kratek pregled novega kazenskega zakonika. Pravi, da spada novi kazenski zakonik brez dvoma med najbolj moderne kazenske zakonike Evrope. Novi zakonik je osnovan na načelih, ki pomenijo zadnjo besedo današnje kriminalistike. Novi kazenski zakonik ni pisan niti v duhu nepotrebne okrutnosti niti neumestne sentimentalnosti. Njegov sistem prestopkov in kazni temelji na principu zdrave reakcije družbe na napade na njo. Novi zakonik pa se ne omejuje samo na to, temveč določa tudi zelo pomembne ustanove, ki so namenjene kriminalni prohibiciji. V tem oziru je treba predvsem omeniti odredbe glede mladoletnih, katerim se daje največja zaščita. Tako ne more biti mladoletnik do izvršenega 14 leta sojen, temveč se izroči staršem ali varuhom, da zanj skrbijo. Mladoletniki, ki še niso dovršili 17. leto, morejo biti obsojeni, toda samo, če je sodišče prepričano, da so toliko zreli, da morejo popolnoma razumeti obseg in značaj prestopka. Toda tudi v tem slučaju se ne obsodijo na zapor, temveč dobe v lažjih služajih samo ukor, v težjih pa se izroče poboljševalnici. Do 21. leta so vse kazni za mladoletne lažje in je smrtna kazen izključena. V slučaju obsodbe ne smejo biti zaprti skupaj s polnoletnimi obsojenci, da se tako obvarujejo njihovega vpliva.

Novi zakon pa vpoštevata tudi možnost poboljšanja in rehabilitacije. To pa ne samo pri mladoletnih, temveč tudi pri drugih, razven za najtežje delikte. To je v glavnem takozvana odredba varnosti kot zahteva socialnega prizadevanja, da se iz družbe izločijo vsi, ki pomenjajo nevarnost za družbo. V tem smislu določa novi zakonik za notorične pijance, potepuhe in berače prisilne delavnice in druge slične zavode. Tudi je določeno za osebe, ki so odpuščene iz kazenskih zavodov, stalno nadzorstvo. Kot posebna odredba varnosti je določeno, da se osebam, ki so zakrile kazensko delo v pijanstvu in ki so udane pijači, prepove obisk gostilne v dobi od treh mesecev do dveh let. Določene so tudi kazenske sankcije za gostilničarje, ki bi takim osebam dajali pijačo.

Zlasti važna je nova odredba kriminalne prohibicije in obenem rehabilitacije, to je takozvana pogojna obsodba, ki jo je naš zakonik sprejel, seveda pa le za manjše prestopke in če se prestopnik dejanja kesa in je pričakovati, da ga ne bo več izvršil.

Zakon pa omogoča za mladoletnike tudi popolno uničenje kazni in vrnitev vseh državljanov, pravico na državno in kako drugo javno službo, če smatra sodnik, da je dovolj utemeljen povod za tako rehabilitacijo.

Kar se tiče odmere kazni določa novi kazenski zakonik sledečo individualizacijo pri izreku sodbe: Zakon prepušča svobodni sodniku sodbi najširše polje, da med dvema krajnima odredbama kazni odredi kazen, ki najbolj uvaža vse individualne razmere kaznjence. Za prestopke, izvršene iz koristljubja so kazni poostrene. Težnja po individualizaciji se kaže tudi v določbah glede kazenske odgovornosti in ublažitve kazni. Končno hvali »Politika« odlično sistematično zakona, ki je sprejel delitev na zločine in prestopke in ki je logično razporedil vse snov.

V novem zakoniku so vpoštrevane moderne tehnične in industrijske pridobitve, ter sploh vse panoge, ki so se v zadnjem času razvile in ki imajo obenem posledico veliko nevarnost za mnoge posameznike, ki so pri tem zaposleni, oziroma ki prihajajo z njimi v stik. Zato je bilo potrebno, da se izdajo radi nevarnosti, ki so s tem v zvezi, posebne odredbe. Te odredbe, ki se zlasti tičejo zrakoplovstva, avtomobilizma in drugih modernih prometnih sredstev, so sprejete v ta zakon in so v njem podrobno očitane ter se jim je posvetila velika pozornost.

Posebna zaščita se daje gospodarskemu življenju. Posebni predpisi pobijajo vse mahinacije neplačevitih dolžnikov in njihovih pomočnikov (§§ 344—361). Pobija se nelojalna konkurenca v trgovskem prometu. Kaznujejo se tisti, ki z izmišljanjem goljufivih ravedb, s sumničanjem ali drugimi nečastnimi sredstvi odvrta kupce od prodajalec, ali tisti, ki izdajajo tovarniške ali trgovinske tajnosti drugim. Zakon ima kazenske določbe proti tistim, ki izrabljajo lahkomišelost in neizkušnost drugih ljudi, posebno mladih.

Novi kazenski zakonik je sprejel princip pogojne obsodbe, da se obvarujejo osebe, ki so prišle vsled slučajnih razmer v nasprotje z zakonom. Namen je ta, da se ne bi te osebe v stiku s pokvarjenimi zločinci do dna pokvarile. Z odlaganjem kazni se najbolj jamči, da se jim oprosti kazen, ako se bodo te osebe obnašale vzorno in lepo.

Smrtna kazen je določena samo za najtežja hudodelstva: zaščita kraljeve osebe, prestolonaslednika, kraljevih namestnikov, dalje za hudodelstva proti življenju (pri tistih, ki so koga zlo namerno ubili). Sicer pa se smrtna kazen spreminja v dosmrtno ječo. Najvišja črna ječa znaša 20 let. Za prestopke (doslej pregreški oziroma hudodelstva) znaša strogi zapor največ do 5 let. Pri zločinih, storjenih iz koristljubja, je določena tudi globa.

V novem zakonu ni določen dan, kdaj stopi zakon v veljavo, ker se bo to izvršilo s poseb-

Trg. pogodba s Francijo podpisana

Sklenjena tudi konzularna konvencija

Belgrad, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Trgovinski minister Mažuranič je danes prispel v Pariz. Na kolodvoru ga je sprejel jugoslovanski poslanik Spalajković s poslaniškim osebjem. Med 11 in 12 je trgovinski minister obiskal francoskega trgovinskega ministra Cherona v spremstvu na-

šega poslanika Spalajkovića. Pri tej priliki so ministri Cherona, Mažuranič in Spalajković podpisali trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Francijo. Istočasno sta francoski zunanji minister in minister Spalajković podpisala konzularno konvencijo med Jugoslavijo in Francijo.

Komentarji francoskega tiska

Italija kriva ugasnitve rimskega pakta

Pariz, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Dejstvo, da je dne 27. t. m. potekla prijateljska pogodba med Jugoslavijo in Italijo, se tukaj živahno komentira. Neizvršena obnovitev ustvarja sicer enostavno, toda vznemirjajočo situacijo. Za potek pogodbe je po mnenju pariškega tiska odgovorna edino le Italija. »Petit Parisien« ugotavlja, da je Jugoslavija pokazala dosti dobre volje. Toda niti ratifikacija nettunskih konvencij, ki se je izvršila proti volji parlamentarne večine in naroda, ni prinesla zaželenega rezultata. Italiji je potem služila sprememba režima kot izgovor, da ne more obnoviti pogodbe. Mussolinijeva aktivnost na Balkanu in v Evropi kaže, da hočejo italijanski politiki samo na Belgrad pritiskati, da ostane vprašanje, katerega zadovoljiva rešitev se sedaj ne more pričakovati, odprto.

»Echo de Paris« ugotavlja, da je Italija kršila svoje obveznosti napram Jugoslaviji na korist Tirane, Budimpešte ter Sofije, tako da je prišel Beograd do prepričanja, končno pokopati pogodbo, ki je že davno postala mrtva

črka. Ti argumenti pa dajejo povod bojazni, da se smatra opustitev prijateljskih odnošajev v Italiji za znak resnosti konflikta, ki se je od leta 1926 vedno ostril. Jugoslovanska vlada, ki je sedaj prišla do popolne svobode v kretnju, ki ji je prej manjkala, je prav gotovo uporabila to priliko za brezpogojno intenzivno delovanje, posebno zato, ker so v Rimu mislili, da je čas dela na korist Italije in bi se italijanska politika lahko dala zavesti do tega, da bi prehitela etape svojega delovanja na Balkanu.

Rim, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Iz rezerviranosti italijanskega časopisja proti novim dogodkom v Jugoslaviji se da sklepati, da so med Italijo in Jugoslavijo v teku razgovori glede podaljšanja prijateljskega pakta, katerih Italija ne moreti s tiskom. Italijansko časopisje energično nastopa proti francoskim alarmantnim vestem. Uradni »Popolo d'Italia« piše, da Italija ne misli pod nobenimi pogoji, vmešavati se v notranje zadeve Jugoslavije, niti zaostriti njen notranji položaj, da bi iz polit. situacije kovala političen kapital.

Pomenljiv govor načelnika avstr. kršč. soc. stranke

Dunaj, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Načelnik krščansko-socialne stranke na Dunaju Kunschak je imel v katoliškem delavskem društvu govor, v katerem se je ostro ločil od fašističnih tendenc, ki se uveljavljajo v mnogih krogih Heimwehrov in ki se mnogim zde že delj časa nevarnost za parlamentarni sistem. Napovedal je tudi, da so kršč.-soc. delavci sklenili ustanoviti lastno samoohranbno organizacijo »Freiheit«, ki bi sicer Heimwehru stala ob strani proti marksističnemu terorju, odločno pa odbila vsak poskus, da bi namesto marksističnemu terorju služila diktatorski žilici nekaterih razglatih glav v organizaciji Heimwehrov. Daje je izjavil Kunschak v svojem govoru, da krščansko-socialna stranka ni konfesionalna stranka, da se vedno klanja načelom cerkve.

Gospod. mala antanta

Bukarešta, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Za predpogajanja gospodarskih strokovnjakov male antante, ki se bodo začela 4. februarja, so bili že določeni sledeči strokovnjaki: za Češkoslovaško predsednik gospodarskega oddelka zunanjega ministrstva dr. Friedmann, za Jugoslavijo Nedeljković, za Romunijo pa predsednik romunske narodne banke. Pogajanja se bodo med drugim vršila tudi zaradi tega, ker je avstrijski odposlanec Drew izjavil, da se mora Avstrija potruditi za gospodarsko zblizanje z Nemčijo. Mala antanta bi morala tej gospodarski zvezi nasproti postaviti večje gospodarske polje. Kakor se nam poroča, je zunanji minister dr. Beneš formuliral mnenje glede gospodarskega sodelovanja Avstrije in Nemčije. V Bukareštu ne nameravajo konstruirati gospodarskega nasprotja med malo antanto ter Avstrijo in Nemčijo.

V čem je jedro zla

Bivši socialistični poslanec Dragiša Ljapčević je objavil v »Pravdi« zelo zanimivo mnenje o glavnem vzroku naše gospodarske krize.

Kot prvo zlo navaja veliko zaostalost naše poljedelske produkcije, iz česar izhaja seveda tudi majhna kupna zmožnost našega kmeta. V Mačvi se je zgodil nad vse zanimiv slučaj. Kmetje so iskali posojilo, dobiti pa so ga mogli le, če so kupili tudi superfosfat. Vsi so zavrgli superfosfat in potrošili posojilo. Le en kmet je umetno gnojilo uporabil in pridelal 32 tonov, dočim so vsi ostali le 8—10. Jasen dokaz, kaj bi bilo mogoče pri nas doseči. Rešitev vidi g. Ljapčević v večjih davkih, ki bi kmeta prisilili k večji produkciji.

Drugo zlo gleda pisec v veliki množini tako zvanega »lumpenproletariata« pri nas, ki bi ga bilo treba izseliti, ker zanj doma ni dovolj kruha.

nim zakonom, in sicer radi tega, ker je kazenska snov v ozki zvezi s kazenskim pravnim redom in zakonom o izvršitvi kazni. Vsi ti zakoni bodo stopili istočasno v veljavo.

Profesor kazenskega prava na belgrajski univerzi in član akademije znanosti g. T. Zivanović je izjavil dopisniku »Politike« o novem kazenskem zakoniku med drugim: Zakon pomeni na vsak način velik napredek. More se pa reči, da je njegova glavna hiba ta, da je po vzoru nemškega kaz. načrta iz l. 1919 definiral gotove pojme brez prave potrebe in vrhu tega netočno, kar so priznali tudi avtorji nemškega načrta ter so vse te definicije l. 1925 iz načrta odstranili.

V Vratih zasul plaz štiri vojake

Bled, 28. jan. (Tel. »Slov.«) V vseh gorah, posebno v Vratih in Krmi se trgajo plazovi. Na Cmiru se je danes odtrgal plaz in gromovito zdrčal v Vrata ter se ustavil šele ob cesti pri Aljaževem domu. Pokopal je štiri obmejne vojake pod seboj. K sreči so bili v bližini še drugi obmejni vojaki in opazili nezgodo. Takoj so pričeli z reševanjem ponesrečenih vojakov in jih rešili smrti. Eden od njih je znatno poškodovan. Plazovi so napravili ogromno škodo tudi na divjačini, posebno divji kozji. Koliko jih je poginilo, se bo šele spomladi dalo ugotoviti.

Begović obsojen po tiskovnem zakonu

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Obravnava Muratbegović-Begović se je danes nadaljevala. Muratbegović je tožil Begovića radi nekega članka, ki ga je napisal v »Savremenuku«. V njem ga je imenoval »največjega ignoranta«. Dalje je Begović v članku trdil, da dokler bo on v gledališču, ne bo »pustil na našem odru lajati besnih psov« (»Besno pseto« je naslov Muratbegovićeve drame). Danes se je izrekla razsodba. Begović je bil obsojen na 14 dni zapore, 500 Din globe, plačilo sodnih stroškov 1500 Din. Z razsodbo se ni nobena pravdna stranka zadovoljila.

Zagrebske vesti

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Novo imenovani referenti zagrebske oblasti so prevzeli svoje posle. Najpreje bodo pregledali vse poslovanje. V sporazumu z oblasnim komisarjem Zrelcem bodo izvršili nekatere spremembe.

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Zagrebško sodišče je sklenilo, da se spusti na svobodo odgovorni urednik bivšega »Narodnega vala« Krešimir Devčić, ker spada pod spremenjenem tiskovnem zakonu o tisku in državnem sodišču za zaščito države inkriminirani zločin v pristojnost državnega sodišča v Belgradu. Vsi Devčićevi spisi se bodo poslali državnemu sodišču v Belgrad.

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Stol sedmice je prejel akt v Prpičevi zadevi in njegove razbojniške tolpe. Govori se, da sta dva pomiloščena, ostali pa bodo justifikirani prihodnje dni.

Zagreb, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Preiskava proti demonstrantom, ki so se 1. decembra zoperstavili oblasti, je končana. Pridejo pred sodišče. Obtoženih je 12 demonstrantov, ki so povečini trgovski pomočniki. Večina njih bo sodilo belgrajsko državno sodišče za zaščito države.

Slovenci v Italiji

Avtomobilska zveza Trst—Pula. Pula je dobila novo avtomobilsko zvezo s Trstom. Avtomobil vozi iz Trsta preko Kopra na Pazin in v Pulo.

Izpreminjanje imen. Na pritisk fašistovskega akademskega društva v Trstu si je v preteklem letu menjalo ime 150 družin. To so družine dijakov, vpisanih na tržaški univerzi.

Sneg in mraz. Prvi sneg, ki je zapadel že pred 14 dnevi, ni niti po Krasu še skopnel. V petek je pričelo snežiti vnovič po vsem Primorskem. Na Vipavskem in po Krasu je spremljala sneg mrzla burja. Za Primorsko je to ne navadna zima.

60 letnica mašništva. V Gorici je praznoval pretekli četrtlet mons. Sion 60 letnico mašništva. Mons. Sion je generalni vikar. Slavljenec vživa veliko spoštovanje tudi med Slovenci. Star je že 83 let in še danes krepkega zdravlja.

Tudi dijaki pomagajo. Na zadnjem sestanku fašistovskega akademskega društva v Trstu je politični tajnik poročal o sodelovanju društva pri reševanju »drugorodnega« vprašanja. Za slovenski problem je tajnik zainteresiral tudi generalnega fašistovskega tajnika Turatija. Tajnik je tudi poudaril potrebo dijaške menze na tržaški univerzi. Menza bi privabila veliko tujcev na univerzo; življenje v Trstu je namreč drago in tujci se mesta izogibljajo. Društvo je sklenilo, da se ustanovi poseben odsek »Pro Dalmazija«. — Če število tujcev na tržaški univerzi, posebno Jugoslovancev stalno pada, je temu krivo strogo policijsko nadzorstvo, ki se izvaja nad dijaki. Policija sestavi ob začetku novega leta poseben seznam vseh slovanskih dijakov, ki obiskujejo univerzo in jim je stalno za petami. Škoda ima le univerza.

Civilizacija. V St. Petru pri Gorici je Dopolavoro izdal proglas na prebivalstvo za zbiranje prispevkov v pomoč novi knjižnici. V proglasu je rečeno, da je knjiga gotovo nepremagljivo orožje za ugonobitev odpora »lovenskih množic«. »Kdor prispeva za italijansko knjižnico, stori dobro delo; po italijanski knjiži bo zasijala ogrevajoča luč v srca trdih kmetov in delavcev.« »Z italijanskimi in samo italijanskimi knjigami bomo dogradili zid Julijskih Alp in preko tega branika bo italijanska civilizacija zasijala preko meje.« — Kaj razumevajo fašisti v St. Petru pod »civilizacijo« so pokazali z istočasno napovedjo dveh velikih javnih plesov v novih prostorih Dopolavora, ki so jih izsilili od gostilničarja.

Izpremembe na naših poslaništvih

Praga, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Jugoslovanski poslanik v Pragi Fran Lazarevič bo v kratkem času imenovan za poslanika v Varšavi. Njegov naslednik bo dr. Angjelinovič.

Algani zopet za Aman-Ulaha

London, 28. jan. (Tel. »Slov.«) Po radiotelegramu, ki je došel v Moskvo iz Kabula, se obrača javna simpatija zopet h kralju Aman-Ulahu in njegovi rodbini. Protiangleške grupe v Afganistanu so raznesle vest, da je Baka i Saquao angleški agent in da je Anglija za nemire v Afganistanu odgovorna. Afganski mohamedanci pod vodstvom Ahmed Ali Raha baje korakajo od več strani proti uzurpatorju. Dne 23. t. m. je prišlo 30 milj od Kabula do ostrih bojov med njimi in Baka i Saquomom.

Drobne vesti

Trocki je bil prepeljan v Moskvo. Na delavskih shodih so zavzeli delavci za Trockega prijazno stališče, vsled česar jih bo več tisoč izključenih iz komunistične stranke.

Romunsko zunanje posojilo je zadelo na nove težkoče, ker je stavil bančni sindikat nove zahteve. Ko dobi fin. minister Popovici nova pooblastila, bo zunanje posojilo najbrže sklenjeno.

70-letnico Viljema so levičarski listi in oni sredine čisto zamolčali. Desničarski pa slave Viljema kot svojega kralja in cesarja.

Parlamentarna komisija proti Pangalosiu in petim njegovim ministrom je bila na izrecno zahtevo Venizelosa sestavljena.

Prijateljski in garancijski pakt bo sklenjen med Grško in Bolgarijo. Italijani igrajo pri tem vlogo posredovalcev.

Grška vlada zahteva, da se ne dovoli Bolgarski nov odlog v plačilu reparacij. Tudi romunska vlada je sprejela to stališče.

Bivši romunski komunistični poslanec Dobrovanu Gere se je vrnil iz Rusije, kamor je pobegnil iz vojaškega zapore v Jiljavi. Po povratku je bil aretiran in odpeljan nazaj v vojaške zapor. Policija je mnenja, da je Gerov povratek dokaz oživljene komunistične akcije na Romunskem.

Podrobneje je o vseh teh stvareh poročal že včerajšnji »Slovenski list«.

Rusko-turško zblizjevanje. Iz Carigrada poročajo, da je Rusija izrazila željo, stopiti v dogovore s turškim zunanjim ministrom. Rusija se dozdevno trudi za nadljevanje rusko-turškega prijateljstva kljub italijanskemu potegovanju za Turčijo.

Anglija in Kelloggov pakt. Na tozadevno vprašanje je odgovoril zunanji minister Chamberlain, da se bo ratificiral Kelloggov pakt takoj, ko ga bodo mogle ratificirati tudi vlade dominijonov. Od Kelloggovega pakta pričakuje lažje rešitve medsebojnih sporov.

Glavni štrajk kaznjencev na Poljskem. 200 političnih kaznjencev je stopilo 26. januarja v gladovno stavko. Zahtevajo bolj humano in človeško postopanje. Začela so se tozadevna pogajanja.

Dunajska vremenska napoved. Jasnó, mraz bo verjetno trajal dalje.

Novosadska vremenska napoved. Slabi vetrovi. Oblačno. Ponekod sneg. Zlasti na severu.